కిష్టయ్యా పంతులు

మా. గోఖలే

ఆ పల్లెటూర్లో ఎప్పుడల్లే తెల్లవారింది. పల్లె ప్రజలు తమ నిత్య జీవితానికి భిన్నం లేకుండా ఎవరి పనులకు వారు తయారవుతున్నారు.

బాదంచెట్టు పందిరి వేసి, సొరతీగె పాకిన ఆ పూరి గుడిసె చిన్న పిల్లల బడిపంతులు కిష్టయ్యా పంతులిది. గుడిసె చుట్టూ ఖాళీప్రదేశానికి చిల్లకంప దడిలాగ రక్షణవుంది. ఇతర ముళ్ళల్లాగానే చిల్లకంప ముళ్ళు కూడా పరిసరాల్లో సంచరించే ప్రాణులకు గుచ్చుకుంటే పెట్టవలసినంత బాధ పెట్టి తీరుతుంది. అయితే యీ విశ్వాసం ఆరోజు ఉదయం కిష్టయ్యా పంతులుకు పూర్తిగా నశించింది.

పొరిగింటి వారి పాడి బర్రె కిందటి మధ్య రాత్రి సమయంలో ఆ చిల్లకంప దడిని భేదించుకుని కిష్టయ్యా పంతులు గుడిసె మీదకు యేపుగా యెగబాకుతున్న సొరతీగెను కూకటి వేళ్ళతో సహా పెల్లగించింది.

తెల్లవారంగానే కిష్టయ్యా పంతులుతో పాటు యీ దృశ్యాన్ని చూసిన కిష్టయ్యా పంతులు భార్య కోటమ్మ, ముందు ఎంతకోపంతో వణికిపోయినా తొందరపడి యెవరిమీదా నోరెత్తలేదు. 'ఇంతపని చేసిందీ పొరిగింటి వెంకయ్యా బర్రె' అని కిష్టయ్యా పంతులు, కోటమ్మ సులభంగా గ్రహించారు.

"ఎంతపని జరిగింది! మన పిల్లలు లేచి సొరతీగను చూసుకుని యెంతగా బాధపడతారో! ఎవరికేం పాపం బద్దలయిందో – నా కెందుకొచ్చింది, ఆ మంచో చెడ్డో మీరే విచారించుకోండి. అవతల నాకు గంపెడంత పనుంది." అంటూ తీగె తెగినట్టు సొరపాదు దగ్గిరే కుప్పున కూలిపోయిన కిష్టయ్యా పంతుల్ని పాదు దగ్గిరే వొదిలేసి లోలోపల శపించుకుంటూ యింటి పనికి వెళ్ళిపోయింది కోటమ్మ.

తెల్లవారంగానే ఆ నాటికి సరిపోయే విస్తళ్ళు కుట్టటానికి గుడిసె మీద పందిరి వేసిన బాదం చెట్టు ఆకులు కోసే అలవాటున్న కిష్టయ్యా పంతులు ఏపైన ఆ సొరపాదు యెదుగుజూసి మురిసిపొయ్యేవాడు. బాదమాకులు కోస్తూ సొరపాదు ఏ క్షణాన పిందెవేసినా వేస్తుందనే భ్రమతో సొరతీగ ఆకాకు సందున అతి సూక్ష్మంగా రోజూ పరిశీలించేవాడు కిష్టయ్యా పంతులు. సొరతీగె పిందెలు ఆకుల చాటున దాక్కున్నట్టు కిష్టయ్యా పంతులు కలలు కన్నాడు.

తెగిపోయిన సొరతీగ ప్రాణానికి బాధతో విలపిస్తున్న కిష్టయ్యా పంతులు హృదయం బాధ నివారణకు పరిహారం కోరింది. వెంటనే ఎవరో తన్నినట్టు లేచిన కిష్టయ్యా పంతులు పొరిగింటి

వారింటికి అడ్డంగా ఉన్న చిల్లకంపదడి దగ్గరకు వెళ్ళి "వెంకయ్యబావా" అని కేక వేశాడు ఆవేశంతో.

కిష్టయ్యపంతులు వేసిన కేక విన్న పొరిగింటి వెంకయ్య కొంచెం కట్టువస్త్రం అదీ సవరించుకుని చిల్లకంపదడి దగ్గరకు చేరేలోపల కిష్టయ్య పంతుల్ని అంతరాత్మ ఒక్క క్షణం నిలవేసింది.

'ఎంతైనా పశువయిన బర్రెగొడ్డు మనస్తత్వానికి మానవ జీవితంలో పరువు ప్రతిష్ఠలున్న నీవ్యక్తిత్వం లొంగిపోతుందా?' అంది అంతరాత్మ. 'నీ పొరుగింటి వెంకయ్యబావ నీ సొరతీగెపై ప్రయోగించటానికా యింత కష్టకాలంలో ఆ బర్రెను పోషిస్తున్నది? అని వార్యంగా పలుపు తెగిన ఆ పశు చర్యకు యెవరూ బాధ్యులు కారు - నీ వ్యక్తిత్వాన్ని గౌరవించు గౌరవించు -' అని పూరుకుంది అంతరాత్మ.

"ఏం కిష్టయ్య పంతులూ? యియాళ పొద్దున్నే పిలుస్తుండావు, ఏం కత?" అన్నాడు చిల్లకంపదడి దగ్గరకు చేరుకున్న వెంకయ్య.

"చూశావా వెంకయ్యబావా! రాత్రి నీ బర్రె గొడ్డు ఎంతపని చేసిందో?" అన్నాడు రుద్ధకంఠంతో కిష్టయ్య పంతులు ఆవేశాన్ని నివారించుకుంటూ.

"ఈ బర్రె పడిసావ! యివి మనం సెప్పిన మాట యింటయ్యంటయ్యా పంతులూ! రేత్రి పొలుపుతాడు తెంపనే తెంపింది గావాల్ను. యిట్ట తెల్లారి లేసీ చూస్తునుగందా వామిలో జనపకట్టె చెత్త చెత్తగా తినేసి నెమరేస్తా కూకుండది! అయితే మీ దొడ్డోకి కూడ సేరిందన్నమాట!" అన్నాడు వెంకయ్య.

"చూడు బావా ఆ సొరతీగ ప్రాణాన్ని నిలువునా ఎట్టా తీసిందో!" అన్నాడు కిష్టయ్య పంతులు సొరతీగె వేపు దిగులుగా వేలుపెట్టి చూపిస్తూ.

"అరెరెరె యెంతపని జరిగిందీ! నిచ్చేపమంటి సొరతీగను కాస్తా పొట్టన పెట్టుకుందే! యియాళ దీనికి మూడింది!" అన్నాడు వెంకయ్య దవడ కొరుక్కుంటూ.

"పోనీలే బావా, చూడి బర్రె దాన్నేంకొట్టకు. అది పశువు. మనలాగ వాటికి విచక్షణ తెలియదు. ఏదో తొందరపడి పిలిచాను గాని అసలీ విషయం నీకు చెప్పకనే పోదును. దైవికంగా జరిగింది; ఎవరేం చేస్తారు పోనీ" అన్నాడు కిష్టయ్య పంతులు వెంకయ్య ఆవేశానికి భయపడుతూ.

"అసలయినా తినేదేదో ఆ జనపకట్టెనే తిని కూచోక యీ పనేంది? యిదిగో పంతులూ నువ్వు మంచోడివి గాబట్టి సరిపోయింది గాని లేకపోతే యియాళ తెల్లారంగానే రగడ తగులుకునేదే! ఇంకానయం లేచినేళ మంచిదయింది! ఇదిగో పంతులూ మా వాములదొడ్లో సొరపాదేశాను, కాయకాయటం మొదలు పెట్టిందంటే యిగ నీ యిష్టం - యెన్ని కావాలంటే అన్ని తెచ్చుకో - తెలిసిందా?"

వెంకయ్యతో జగడం పెట్టుకోనందుకు మనసులో ధన్యవాదాలర్పించాడు కిష్టయ్య పంతులు.

మెల్లిగా వెళ్ళి చిక్కు పడిన సొరతీగ మొదలు సరిజేసి పెల్లగించబడిన వేళ్ళను ఆశతో తిరిగి పాదులో పూడ్చి పాదుకు నీళ్ళుపోశాడు కిష్టయ్యపంతులు.

"ఇహ యివ్వాళంతా ఆ సొరతీగె మొదట్లోనే కూచుంటారా ఏమిటి ఖర్మ! వెళ్ళి ఆ పిచ్చెమ్మ

దగ్గరో, పుల్లమ్మ దగ్గరో, కాసిని మజ్జిగ చుక్కపోయించుకు రండి" అని కిష్టయ్యా పంతులు, వెంకయ్యల సంభాషణ వంట పొయ్యి అలుక్కుంటూ విన్న కోటమ్మ ఒక్కక్షణం ఆగి, కేక వేసి చెప్పింది.

"బాదమాకులు కోసినాక అట్లాగే వెళతాలే" అన్నాడు కిష్టయ్యా పంతులు ఆకులు కొయ్యటానికి వెదురుగడ వెతుక్కుంటూ.

"ఇహ సరే! మనం తీరా తీరిగ్గా తరలి వెళ్ళేసరికి ఆ దొరికే ఒక్క చుక్కా ఎవరో తన్నుకుపోతారు. ముందావిషయం చూడండి మళ్ళీ బడికి వేళయిందంటారు – ఇటొచ్చి సత్తెప్పాల పట్టుకు పొండి చెయ్యి తీరుబడి లేదు" అని చెప్పింది కోటమ్మ.

మజ్జిగ సత్తెప్పాల తీసుకుని, పొడుగ్గా కప్పుకున్న పై వుత్తరీయంకింద కనపడకుండా పదిలంగా పెట్టుకుంటూ ఆ సందులోంచి వెళుతున్న కిష్టయ్యా పంతులుకు చుట్ట కాల్చుకుంటూ వాముల దొడ్డికి బర్రె గొడ్డును తోలుకుపోతున్న బసవయ్య యెదురైనాడు.

బసవయ్య బర్రెగొడ్డును చూసి చూడంగానే మళ్ళీ సొరతీగె కళ్ళకు కట్టినట్టై కొంచెంసేపు గుండె దడదడా కొట్టుకున్నా కన్నులు సగం మూసుకుని సాధువులాగా వస్తున్న బసవయ్య బర్రెనూ, పక్కనే ఆ బర్రెగొడ్డును ఆప్యాయంగా అదిలించుకుంటూ వస్తున్న బసవయ్యనూ చూసి మనసు మెత్తబడిపోయిన కిష్టయ్యా పంతులు వెంటనే బసవయ్యను పలకరించాడు.

"ఏం బసవయ్యన్నా బాగున్నావా? యీ మధ్య కనిపించి చాలా రోజులయింది? పెద్దవాడివై పోతున్నా పెత్తనం వదల్టం లేదు నీకు" అన్నాడు కిష్టయ్యా పంతులు క్షణం కిందటి ఘటన హరించుకున్నట్టు.

"ఇప్పట్నించి పెద్దతనం వచ్చిందని చెప్పుకుంటే పట్టపగలే మా కళ్ళకు గంతలు కట్టరూ మీ బామ్మలంతా చేరీ – ఇహ్హి – ఇహ్హి –" అంటూ చుట్టపొగతో పాటు పెద్దతనంగా నవ్వాడు బసవయ్య.

"నీ కొడుకు నిన్ను వొంగదీసి గుద్దుతున్నా యింకా నీకు పులుపు తగ్గలేదే బసవయ్యన్నా. ఇహి హిహిహీ!" అంటూ అమాయకంగా బసవయ్యతో వంతగలిపి నవ్వాడు కిష్టయ్యాపంతులు.

"మరి అట్టాటి చదువు చెపితివి వాడికి. ఇగవాడు మామాట వింటాడంటయ్యా పంతులూ? యేదో ఆ చేత్తోనే వాడికో ఆడుగూతుర్ని తగిలిస్తివా పెళ్ళికి నీ కింతపప్పుబువ్వ పెడ్తా." అన్నాడు బసవయ్య కిష్టయ్యా పంతుల్ని ఆప్యాయంగా చూస్తూ.

"ఒక్క పప్పుబువ్వతోనే పోనిస్తానా నిన్ను బసవయ్యన్నా! తథాస్తు! శీఘ్రమేవ కల్యాణ ప్రాప్తిరస్తు! అయితే మీ బర్రెగొడ్డు ఎప్పుడు యీనుతుంది బసవయ్యన్నా? అన్నట్టు చూశావా బసవయ్యన్నా, రాత్రి వెంకయ్యబావ బర్రెగొడ్డు వొచ్చి మా సొరతీగెను యెట్లా ధ్వంసం చేసిపోయిందో! నాలుగు సొరపిందెలు పడితే యీ బీదపంతులుకు యెంత ఉపయోగమోచూడుబసవయ్యన్నా?" అన్నాడు కిష్టయ్యా పంతులు మరుక్షణంలో కుంగిపోతూ. "అరెరెరె! తెల్లవారంగానే ఎంత పనయిందీ! ఇవన్నీ దైవికంగా జరిగేవి కిష్టయ్యా పంతులూ! యీ విషయాల్లో యెవర్నీ మనం ఏమీ అనలేం" అన్నాడు బసవయ్య

"కాదా మరి బసవయ్యన్నా! ముందుకోపంతో ఒళ్ళు దహించుకుపోయింది కాని చివరికి వెంకయ్య బావతో పల్లెత్తుమాట అన్నానా? అది నోరులేని పశువు! ఇంతకీ నా అదృష్టం ఆ విధంగా

వుంది. ఇదిగో బసవయ్యన్నా పొద్దున్నే నిన్నడగటం ధర్మం కాదు గాని నోరుచేసుకు అడుగుతున్న; ఒక రూపాయి బదులుంటే సర్దుతావా, జీతం అందగానే తీర్చుకుంటా." అన్నాడు కిష్టయ్య పంతులు.

"రూపాయే! రూపాయి కాదు గదా యింటో ఒక్క ఎర్రని ఏగాని లేదంటే నమ్ము పంతులూ! నిన్న మా బావమర్దికి అరిజంటుగా వుత్తరం రాయించాలని ముక్కాణీకోసం వూరంతా తిరిగా. ఇదిగో పంతులూ ఆ లెక్కకొస్తే మారైతులు కంటే మీ పంతుళ్ళే యెయ్యి రెట్లునయం! నీకు నెల తిరిగేసరికి పాతిక రూపాయలంటూ కంటికి కనిపిస్తాయ్. మరి మా యవారం పంటలొచ్చిన మూణ్ణాల ముచ్చటేగా!" అన్నాడు బసవయ్య.

"ఆ, ఇహ నన్ను జూసి నువ్వూ, నిన్ను జూసి నేనూ ముచ్చట పడాల్సిందే! నిజం చెబుతున్నాను బసవయ్యన్నా, నాలుగు నెలలనుంచి జీతాలులేవు- మరి పైన ఆ భగవంతుడే వున్నాడు! పాతిక రూపాయల నా కుటుంబస్థితికి యెంతకావాలి బసవయ్యన్నా? పోనీ యీ సారి మీ బర్రెగొడ్డు యీన్తే యీ పంతులుకు యింత మజ్జిగ చుక్కన్నా పోస్తావా? యిహ యీసారి నిన్ను ఒదిలేదు లేదు." అన్నాడు కిష్టయ్య పంతులు.

"ఒక్కచుక్క గాకపోతే రెండు చుక్కలు పోయించుకుపో. నిన్ననేదెవరు- అరెరె బర్రెగొడ్డేది? చూశావంటయ్యా పంతులూ ఓ శెంప నీ సొరతీగె తెగిందంటుంటివి, దీన్ని కాస్తా వొదిలేసి కూకుంటిని - ఎవరింటి మీదన్నా పడలేదు గదా - వస్తా కిష్టయ్యపంతులు." అంటూ గబగబ వెళ్ళిపోయాడు బసవయ్య.

నిజానికి ఉదయంపూట ప్రాథమిక బడిపంతులైన కిష్టయ్య పంతులుకు యీ విధంగా సందులు గొందుల్లో కనపడ్డవారితో నల్లా తన కష్టసుఖాలు చెప్పుకుంటానికి తన వుద్యోగం ఒప్పుకోదు. ఉదయం ఏడున్నర గంటలకే బడిలో గీగామంటుండే పిల్లలకు పాఠాలు ప్రారంభించవలసిన వాడు సందుగొందుల్లో కాలయాపన చేస్తే వుద్యోగానికి ముప్పురావటం అట్టా వుంచి క్రమశిక్షణతో నడుస్తున్న బడిలో చదువుకోవలసిన పిల్లకాయలు గోతులుతవ్వి గోలికాయలాడుకుంటూ జుట్టు జుట్టు పట్టుకుని ఒళ్ళంతా పీక్కుని రక్తం కాలవలు కట్టిస్తారు.

అయితే యిరవయ్యేళ్ళపాటుగా తనకి దక్కే జీతం డబ్బుల్ని పవిత్రంగా ఎంచుకుంటున్న కిష్టయ్య పంతులు తన వుద్యోగం విషయంలో నిర్లక్ష్యంగా వుంటాడనేందుకు వీలేలేదు.

అందుకే బసవయ్యతో పదినిమిషాలు ఖర్చయిందనే గాభరాతో మజ్జిగ సత్తెప్పాలను గుర్తుకుంచు కుంటూ గబగబ సందుమలుపు దాటేసరికి కాళ్ళకు కిర్రుచెప్పులు, చంకలో చేతికర్ర, రెండు చేతుల్తో పొగాకు పాయ చుట్టుకుంటూ వొస్తున్న రత్తయ్య మీద పడ్డంత పనయింది కిష్టయ్యపంతులుకు.

"ఏం పంతులూ యవారం మాజోరుగా నుండదే, యేంది కత?" అన్నాడు రత్తయ్య చుట్టిన చుట్ట ఒక పంటితో కొరుకుతూ, ఒకంటితో కిష్టయ్య పంతుల్ని చూస్తూ.

"నువ్వా రత్తయ్య తమ్ముడూ! యింకా నయం పుణ్యానికి నీ మీద పడితిని కాదు! యెన్ని పనులున్నా తెల్లవారేసరికి మాకిబడి తొందర తప్పనే తప్పదుగదా! బాగున్నావా రత్తయ్యా! మీకు పొలం పన్లతోనూ మాకు బడితోను సరిపోతుండె. పొడుం చేసుకుంటానికి కాస్త మంచి పొగాకు చూచిపెడతా నంటివి, యేదీ మళ్ళీ మనం జతపణ్ణేలేదుగా!" అన్నాడు కిష్టయ్య పంతులు ఒక్కక్షణం ఆగిపోదామనుకుంటూ.

"పుగాకు సంగతి ఆనక సూద్దాంగానీ, నువ్వు బళ్ళో పిల్లకాయలకు పాటాలు సరీగా చెబుతుండా వంటయ్యా పంతులూ?" అన్నాడు రత్తయ్య.

"అదేమిటి రత్తయ్యా యివాళ వింతగా మాట్టాడుతున్నావూ! బళ్ళో పిల్లలకు మేము పాఠాలు సరీగా చెప్పకపోతే రోజూ బడికెందుకు వెళ్ళటం, దండక్కు గాకపోతే! ఏమైనా ఆ దండగమారి పన్లు యింతవరకు మా వల్ల నవటం లేదు రత్తయ్యా." అన్నాడు కిష్టయ్య పంతులు రత్తయ్య ధోరణి సందేహిస్తూ.

"ఆయిసయమేందో మీ పంతుళ్ళకు తెలవాల్సిందే గాని, అయితే మొన్న మా పిల్లకాయ లచ్చిన్నారాయణ్ని కొట్టావంటదేనికయ్యా పంతులో? మరదంతా పాటాలు చెప్పటమేనంటా?" అన్నాడు రత్తయ్య.

"ఎవరు – లక్ష్మీ నారాయణ్ణా! జ్ఞాపకం రావటంలేదే! అథవా రెండు వేసేవుంటా ననుకుందాం, దానికి నువ్వింత పనిగా బెట్టుకుని నిలబెట్టి అడగాలా రత్తయ్య తమ్ముడూ? పిల్లలు బళ్ళో కొంటె పనులు చేసీ, పాఠాలు సరీగా చదవక, యెన్నో అవస్థలు పెడుతుంటే వాళ్ళను మా విధిగా భావించి దారిన పెట్టేందుకు రెండు దెబ్బలు వేసినా తప్పుకింద తీసుకోకూడదు రత్తయ్యా. మీ పిల్లవాడేమిటి అందరు పిల్లలూ మాకొకటే. వాళ్ళు చక్కగా చదువుకుని పెద్దవాళ్ళై ప్రయోజకులైతే మా శ్రమఫలితం దక్కుతుంది. ఆమాటకొస్తే మీ తమ్ముడు సుబ్బయ్యా నా దగ్గర చదువుకునేప్పుడు యెన్ని దెబ్బలు తినలేదూ?" అన్నాడు కిష్టయ్య పంతులు.

"కొడితేమటుకు బర్రెగొడ్డును కొట్టినట్టు అంతలావు దెబ్బంటయ్యా కొట్టటం?" అన్నాడు రత్తయ్య.

"శివశివ! మరీ అంత అపవాదు నెత్తిన వెయ్యబోకు రత్తయ్య తమ్ముడూ! బళ్ళో వున్నంతసేపూ నీ పిల్లవాడు నా పిల్లవాడే. ఆ మాటకొస్తే నా పిల్లవాణ్ణే మెత్తగా దెబ్బవేసి వూరుకుంటానా తప్పుజేస్తే? ఇరవైయేళ్ళ నుంచి యీ ఉద్యోగం అఘోరిస్తున్నాను, పిల్లల మనస్తత్వం గురించి నాకివ్వాళ కొత్తా రత్తయ్యా?" అన్నాడు కిష్టయ్యపంతులు.

"కాదని నేననునుగాని యెందుకైనా మంచిది కాత్తెకని పెట్టి పోవయ్యోవ్ పంతులూ, ఆనక యవారం చెడుద్ది. యెళ్ళొస్తా – కాత్తె బద్రం –" అంటూ చుట్ట ముట్టించుకుని కిర్రుచెప్పులు విరగదొక్కుకుంటూ యెటుగానో వెళ్ళిపోయాడు రత్తయ్య.

'శివ శివ! తెల్లవారే యెంతమాటన్నాడు యీ రత్తయ్య!' అనుకుని విచారిస్తూ అప్పుడే పిల్లలు బడికి పోవటం చూసితత్తరపడుతూ మజ్జిగ సత్తెప్పాలతో పుల్లమ్మ యింటివేపుకు గబగబ యింకో పదడుగులు వేసేసరికి బడిపిల్లలు సీతారాముడు, రత్తయ్య కొడుకు లక్ష్మీనారాయణ, యెదురైనారు కిష్టయ్య పంతులికి.

"మేం బడికిపోతున్నాం పంతులుగారూ!" అన్నాడు ఆరోజు బడికి పెందరాడే బయలుదేరిన సీతారాముడు దస్త్రం వెళ్ళాడేసుకుంటూ.

"ఇయాల మీరు బడికొస్తారండీ పంతులారూ?" అన్నాడు లక్ష్మీనారాయణ కిష్టయ్య పంతుల్ని కొంచెం ఓరగాచూస్తూ.

"రాత్రి పాఠాలు బాగా చదివావా లక్ష్మీనారాయణా?" అనడిగాడు కిష్టయ్య పంతులు లక్ష్మీనారాయణ్ణి ఒక వింత వస్తువుని చూస్తున్నట్టు చూస్తూ.

"సదివానండీ పంతులారూ" అన్నాడు లక్ష్మీనారాయణ తడుముకోకుండా.

"నిన్ను - మొన్న నేను కొట్టానా - లక్ష్మీనారాయణా?" అనడిగాడు కిష్టయ్యపంతులు తడుముకుంటూ.

"మొన్నెప్పుడండి పంతులుగారూ? గాపకం రావటం లేదండీ!" అన్నాడు లక్ష్మీనారాయణ.

"దెబ్బ బాగా తగిలిందా లక్ష్మీనారాయణా?" అన్నాడు కిష్టయ్య పంతులు.

"అబ్బే యేం లేదండీ పంతులారూ!" అన్నాడు లక్ష్మీనారాయణ అమాయికంగా.

"ఏం కిష్టయ్య పంతులుగారూ యింకా యిక్కడే వున్నారు. యివాళ బడికి శెలవు పెట్టేరా?" అనడిగాడు బడికి పోతున్న తోటి పంతులు రామయ్య.

"ఆఁ- ఆఁ - లేదే - ఏదీ - వస్తున్నా ఇప్పుడే వస్తున్నా నీ వెనకనే -" అంటూ బడికి తయారైన రామయ్యను నిర్ఘాంతపోయి చూస్తూ మజ్జిగ సత్తెప్పాల కనపడకుండా వుత్తరీయం చాటున భద్రంగా దాచుకుంటూ దాదాపు పుల్లమ్మింటికి పరుగెత్తాడు కిష్టయ్య పంతులు.

"పుల్లమ్మక్కయ్యా - ఓపుల్లమ్మక్కయ్యా, ఎక్కడున్నా? ఒక్క చుక్క మజ్జిగ పోయవూ బడికి వేళైపోయిందీ?"అంటూపుల్లమ్మింటికి చేరినకిష్టయ్య పంతులు హడావిడిగా పిలిచాడు పుల్లమ్మను.

"ఎవరూ? మీరండీ కిష్టయ్య పంతులుగారూ. యెవరా అనుకున్నా! అయ్యో నేనేం చేతును పంతులుగారూ!తెల్లారంగానేఆరామయ్య పంతులొచ్చి ఆఒక్క చుక్క కాస్తాపోయించుకుపొయ్యాడే!" అంది పుల్లమ్మ యిల్లలుకుతున్న అలుగ్గుడ్డతో వచ్చి అట్టాగే నోరు తెరుచుకు నుంచుంటూ.

"ఎంతపనిచేశావ్ పుల్లమ్మతల్లీ! నిన్న అంతగా మరీ మరీ చెప్పిపోతిని, మరింతేనా నువ్వుచేసింది!" అన్నాడు ఒక్కసారిగా నిలువునా స్తంభించిపోయిన కిష్టయ్యపంతులు.

"అయ్యో యేం సెయమంటారు పంతులు గారూ, గెపితికివుండదీ! ఏం వుంటే ఏం సారదకం! ఆ రామయ్య పంతులొచ్చి పోస్తేగాని కుదరదంటూ చల్లకవ్వం కాడే కూకునె! దబ్బునెల్లి ఆ పిచ్చెమ్మ పిన్నినన్నా అడగండి. కూసిని పొయ్యనన్నా పోసుద్ది" అంది పుల్లమ్మ.

"పోస్తే అదృష్టవంతుణ్ణే! కాని నాకీ అదృష్టం రోజూ వుండవలసిందేగా పుల్లమ్మక్కా! ఎవర్రికైనా యేదో ఒకరోజైతే పరవాలేదు; రోజూ వచ్చి సొంతసొమ్మల్లే పోయించుకు పోతుంటే నిజానికి పోసేవారికి యెంతకష్టంగా వుంటుంది పుల్లమ్మక్కా! ఏదో యీ బీదపంతులంటే కనికరంతో విసుగు లేకుండా నువ్వే కాసినో చుక్కలు పోస్తుంటావు; పోనీ అదే పదివేలు - ఇవాళ తెల్లవారే ఎంతన్యాయం జరిగిందో చూశావా పుల్లమ్మక్కా! ఆ వెంకయ్యబావ బర్రె గొడ్డు కాస్త చక్కని మా సొరతీగను ఎంత సర్వనాశనం చేసిందోచూశావా పుల్లమ్మక్కా! ఇంక వారమో పదిరోజులకో పిందె వెయ్యటానికి సిద్ధంగా వుంది! ఆ విధంగా ఉంది నా అదృష్టం పుల్లమ్మక్కా!" అన్నాడు కిష్టయ్య పంతులు సొరతీగను స్మరిస్తూ.

"ఎంతన్నాయం జరిగింది పంతులు గారూ! దాని మొదులారా, ఆ బర్రెగొడ్డు పడక పడక మీ యింటిమీనే పడాలా?" అంది పుల్లమ్మ సానుభూతితో.

"ఆ తారతమ్యం పశువులకు తెలుస్తుందా, నాకు జరగవలిసిందేదో జరిగి పోయింది గాని!

- అరెరెరె యివ్వాళ యింక నేను బడికేంపోతాను!- వొస్తా పుల్లమ్మక్కా - రేపన్నా కాస్త చల్లముక్క వుంచు నీకు పుణ్యం వుంటుంది - అన్నట్టు వెంకయ్యా బావేడీ కనిపించడూ?" అన్నాడు కిష్టయ్యా పంతులు వెళ్ళిపోయేవాడు కాస్తా యేదో పీకినట్టు నిలబడిపోతూ.

"తెల్లగా తెల్లారకతలికే పొలం యెళ్ళాడుగా! అయినా ఆయనికి కూసేపు యింటో కూకుంటే యేందో పురుగ తొలుస్తానే వుంటది!" అంది పుల్లమ్మ వెంటనే మొగుడు వెంకటాద్రిని తలుచుకుంటూ.

"చివరికి వెంకటాద్రి బావను నమ్ముకొస్తే యింటో లేకుండానే పోయినాడే! - సరేవస్తా - ఆఁ, ఏంలేదు పుల్లమ్మక్కా- ఒక రూపాయుంటే బదులిస్తాడేమో అడుగుదామనుకున్నా - ఇంటో చాలా యిబ్బందిగా వుంది - ఏదీ మనిషే కనపడకుండా పోయెనుగా! ఏదో అడగలేక అడుగుతున్నా యేమీ అనుకోకు పుల్లమ్మక్కా! బావ నీదగ్గర డబ్బేమీ వుంచడుగా?" అన్నాడు కిష్టయ్యా పంతులు తలెత్తకుండా.

"అయ్యో పంతులుగారూ మీ బావ సంగతి యింకా మీకు తెలవకనే పాయెనే-" అంటున్నది పుల్లమ్మ దిగులుగా -

"అబ్బే నాకు తెలియకగాదు గాని ఏదో అడిగాలే పోనీ పుల్లమ్మక్కా-ఏంఅనుకోబోకు- వెంకటాద్రి బావొస్తే చెప్పు వచ్చిపోయినానని. వస్తా పుల్లమ్మక్కా - అరెరెరె ! బడిగంట కొడుతున్నారే -" అంటూ రైలుబండికోసం తహతహ పడిపోయిన వాడి మాదిరి కంగారు పడుతూ ఖాళీ మజ్జిగ సత్తెప్పాలతో గబగబా ఆ సందులు గొందుల్లో పడిమాయమైనాడు కిష్టయ్యాపంతులు.

తన ఆలస్యానికి హెడ్మాష్టరు శివతాండవం చేస్తుంటాడు - తన తరగతి పిల్లలు సామాన్యులు కారు- తను లేని రెండు నిమిషాల్లో నైనాసరే తరగతిలో వాళ్ళు గోతులు తవ్వి గోలీకాయలాడతారు. వాళ్ళు ఒకళ్ళనొకళ్ళు పీక్కుని రక్తం కార్చుకుంటూ శోకాలు పెడుతుంటే హెడ్మాష్టరు దృష్టిన పడుతుంది. తను వెళ్ళేసరికి హెడ్మాష్టరు జేబు గడియారం నిమిషాలు లెక్క పెట్టుకుంటూ తన తరగతి గుమ్మం దగ్గర నుంచుని తనకోసం చురచుర చూస్తుంటాడు- తన ప్రవర్తన గురించి ఖచ్చితంగా నిగ్గదీసి అడుగుతాడు- తనకు పరువుగా వుద్యోగ కాలం ముగించుకునే యోగ్యత లేదు- తనను వుద్యోగంలోంచి గెంటివేస్తే ట్రైనింగు ప్యాసైన ముత్యాల్లాంటి పడుచువాళ్ళు వందలు, వేలకొద్దీ నిమిషాల మీద వొచ్చి వాలుతారు- అసలే తనది పాతకాలపు ట్రైనింగు అనుకుంటూ యమపాశంతో వుచ్చు బిగిసినవాడి మాదిరి చల్లగా బడిలో తన తరగతిలో ప్రవేశించాడు కిష్టయ్యా పంతులు.

తరగతిలోని పిల్లలంతా నిశ్శబ్దంగానూ, భయభక్తులతోనూ కిష్టయ్యాపంతులువైపు చూశారు.

ఆ పిల్లల మొహాలు యెంత అందంగావున్నయ్! ఆ పిల్లలు తన విద్యార్థులు! వాళ్ళకు తన విద్య, తన శ్రమ, శక్తి, తనజీవితం అంకితమైందనుకున్నాడు కిష్టయ్యా పంతులు ఆనాటి పాఠాలు ప్రారంభిస్తూ.

✸

భారతి, ఫిబ్రవరి 1954.